

NR 3.2009

förstret

- en tidning från ABF

BILDREPORTAGE

Hotat paradiset

RESA

Hemma hos i Italien

ULRIKA KNUTSON VÄLJER

10 VÄRSTA BÖCKERNA
OM MISSBRUK

HÖSTMENY

Helt utan tillsatser

ABF I UMEÅ

Unikt ledarskap

STEFAN EINHORN

Möte med den vise mannen

CHECKPOINT CHARLIE

Berättelsen om flykten till väst

LEDARSKAP

Så kväser du
konfliktparasiterna

KVINNOKAMP

*Så strider Alexandra Charles
mot diskrimineringen i svensk vård*

Han riskerade allt för ETT LIV I VÄST

Mer än femtusen människor flydde över Berlinmuren i hopp om ett bättre liv i väst. Klaus Hoffmann var en av dem. Tjugo år efter murens fall berättar han om flykten och om hur det blev sedan, på andra sidan. **AV JOHANNA PAUES DARLINGTON FOTO ROGER BLOMBÄCK, SCA**

Vi står vid Checkpoint Charlie på Friedrichstrasse i Berlin. Det var här Klaus Hoffmann, gömd i en baklucka, lyckades ta sig över muren. 43 år har gått sedan dess. I dag är Checkpoint Charlie en turistattraktion, omkring oss har alla en kamera på magen. Två statister i soldatkläder står uppställda där gränsen

låg, turisterna poserar bredvid dem, skratrar och skojar.

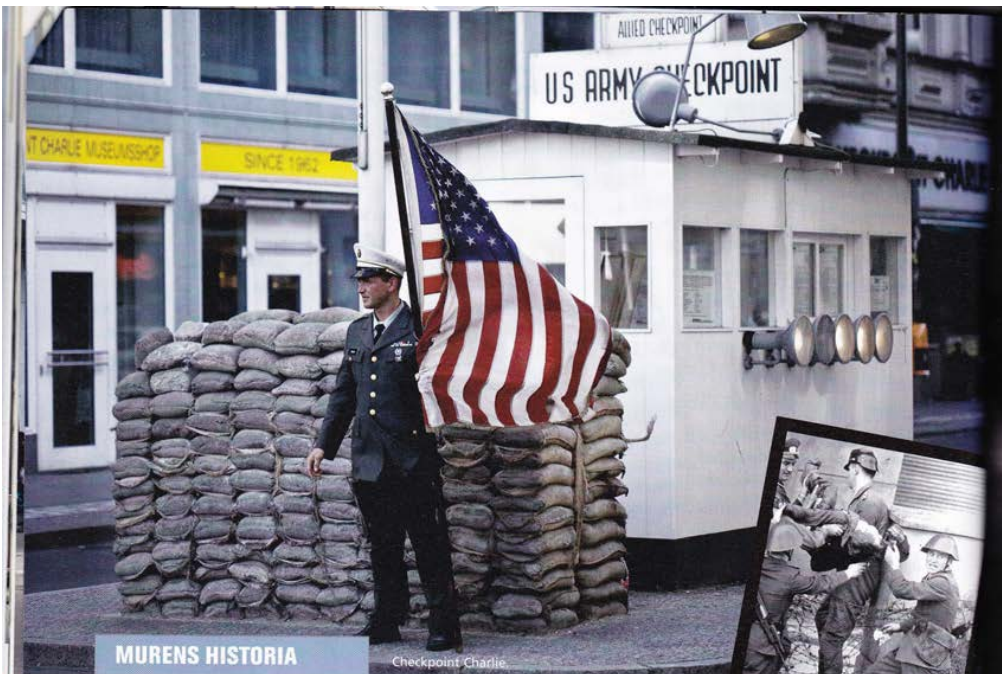
Klaus Hoffmann möter mig med ett stort leende. Han är 66 år gammal, proppert klädd med keps och en färgglad fluga kring halsen. Många av dem som flydde över muren har varit så eftertraktade av journalister inför 20-årsjubileet att de inte

orkar göra fler intervjuer. Men Klaus Hoffmann orkar.

– Att fly är det bästa jag har gjort i mitt liv. För mig handlade det om att komma till väst eller dö.

Hans tankar på att fly började gro 19 bara ett år efter att muren rests. Klaus 19 år och arbetade som pilot inom det

Checkpoint Charlie.

MURENS HISTORIA

■ **7 OKTOBER 1949**
DDR bildas i den sovjetiska zonen av Tyskland. Fram till 1961 är gränsen mellan Öst- och Västtyskland öppen. Mer än 2,5 miljoner östtyskar flyr till väst.

■ **12–13 AUGUSTI 1961**
På natten lägger östtysk militär ut tagg-tråd runt hela Västberlin. Östtyskar får inte längre passera gränsen, många familjer splittras.

■ **1961–1989**
Mer än 5 000 människor flyr över gränsen. 239 personer skjuts till döds under flyktförsök.

■ **9 NOVEMBER 1989**
På förmiddagen hävs förbudet för östtyskar att åka till Västberlin. Samma kväll strömmar tusentals människor till gränsen. Klockan 22.30 släpps de första övriga.

■ **3 OKTOBER 1990**
DDR upphör att existera och Tyskland återförenas.

militära. Eftersom han inte gjorde någon hemlighet av sitt intresse för andra sätt att tänka och dessutom hade många släktingar i väst, beslöt hans överordnade att han skulle omplaceras och bli mekaniker i stället.

– Det märktes väl redan då att jag inte var någon kommunist, trots att mina föräldrar var övertygade partimedlemmar. Jag blev så arg över jag inte skulle få flyga längre, kränkt.

Pappan var journalist och arbetade periodvis utomlands. Därför hade hela familjen Hoffmann pass, vilket var ovanligt i DDR. 1965 befann sig föräldrarna i Rumänien.

– Jag sade till alla att jag skulle hälsa på dem, men egentligen var min plan att ta mig till väst med tåg via Österrike. Visumstämpeln för att få resa ut hade jag ritat dit själv i passet, säger Klaus.

Östtyska gränsvakter bär bort pojken Peter Fechter som sköts ihjäl när han försökte fly till väst den 17 augusti 1962.

Vi har satt oss på ett kafé och Klaus Hoffmann tar fram en cigarr som han snoppar innan han fortsätter.

– Trettio meter före den österrikiska gränsen stoppades tåget jag satt på. Någon hade blivit misstänksam mot min hemgjorda stämpel och slagit larm.

Klaus Hoffmann greps och sattes i ett tjeckoslovakiskt fängelse.

– Tiden i Tjeckoslovakien var den värsta i mitt liv. Jag blev slagen flera gånger om dagen. Vakterna gillade inte att jag var kaxig.

Efter en månad förflyttades han till ett fängelse i Berlin. Han fick sin dom: fem års fängelse.

– Men jag höll hela tiden kvar vid min story att jag bara hade tänkt hälsa på mina föräldrar.

Han var fast besluten att övertyga myn-

Klaus Hoffmann vid ett av minnesmärkena över muren i dagens Berlin.

– Allt var väldigt hemligt, det enda vi fick reda på var att vi skulle möta en kurir, följa efter honom och sedan vänta på en bil. Vi fick inte veta inte hur kuriren såg ut utan skulle leta efter någon som tittade på oss och sedan med blickar avgöra om det var rätt person.

Den 13 augusti 1966 var det dags. Klaus Hoffmann var 23 år gammal. Han och Peter möttes på Alexanderplatz, därifrån åkte de till tågstationen Schönhauser Allee.

– Vi hade fått instruktioner om att kuriren skulle vara där antingen klockan sex, klockan sju eller klockan åtta. Om han inte kom alls hade något gått fel.

Klockan blev sex, ingen kurir. De vandrade planlöst omkring tills klockan blev sju. Fortfarande ingen kurir.

– Den där timmen var hemsk, vi var helt paranoida. Till slut brödde vi oss knappt längre om hur det gick, bara det snart var över, säger Klaus Hoffmann.

En timme till förflöt. Och där. En man följde dem med blicken. De tittade på honom och utan ord bekräftade mannen att han var deras kurir.

– Vi följde honom ombord på ett tåg.

Då och då under resan sneglade vi åt hans håll, mer kontakt än så kunde vi inte ha.

Framme. Långt ute på landet. Kuriren går av, Klaus och Peter följer efter. En stor diplomatbil kör upp, stannar till och bakluckan öppnas automatiskt. Nu. De springer så fort de kan, hoppar in i bakluckan. Den stängs. Mörker. Ljud, först bara hjulen mot vägen, lite senare andra bilar och människor. När det började svänga visste de att Checkpoint Charlie närmade sig.

– Så stannade bilen och vi förstod att vi var framme. Vi hörde vakterna be om diplomatens papper. Mitt hjärta slog så fruktansvärt snabbt, men jag var inte rädd. Jag kände hopp, det var nu mitt liv skulle börja, säger Klaus Hoffmann. Han ler stort när han tänker tillbaka.

Bilen åkte igen. De var över gränsen.

– Det går inte att beskriva känslan när bakluckan öppnades och vi kunde kliva ur bilen. Vi grät inte, vi var ju unga män, men jag har aldrig känt mig så lycklig som då.

Klaus och Peter firade genom att dricka Coca-Cola och kasta sina östtyska pengar i en brunn.

– Vi hade sagt att vi skulle spruta

champagne, men just då kändes det mer rätt med Coca-Cola, säger Klaus.

Han fick låna pengar av sina släktingar och började studera till geolog. Han var lycklig, men hade svårt att släppa sitt förflutna.

– Jag kunde inte slå mig till ro och inte göra något. Jag ville hjälpa andra att fly.

Han tog kontakt med den organisation som hade fått honom över gränsen, X10.

– Jag kunde Östberlin bra och skötte snart all logistik. Jag hittade nya mötesplatser och funderade på sätt att lura gränsvakterna.

Totalt hjälpte Klaus Hoffmann 52 personer att komma till Västberlin.

Sina föräldrar hade han ingen kontakt med, de tyckte att han var en förrädare.

– Det gjorde ont, men när jag fick barn några år senare sade min mamma att hon ändå ville träffa min dotter. Sakta fick vi tillbaka en relation. ☺

HÖGER Östtyska gränsvakter ser på när muren rivs i november 1989.

